

Književna poročila.

Dr. jur. et phil. Flandrak Fritz: Die Auswirkungen einer individualistischen und universalistischen Staatsauffassung auf die Gestaltung des Strafrechts. Wien, 1934. Manzsché Verlags- und Universitäts-Buchhandlung. Str. 82.

Načelna raziskavanja pravnika mlajše generacije iz Avstrije so za Slovence (in Hrvate) posebno zajemljiva. Saj razvidimo iz njih, kako mislijo tisti Nemci, ki smo imeli z njimi nedavno še skupno kazensko pravo, o kazenskem pravu, ki se obeta iz »avtoritarno usmerjene« Nemčije. To namreč, kar imenuje Flandrak v naslovu oznanjene monografije »universalistische Staatsauffassung« je »hitlerizem«, kazensko pravo pa »avtoritäres Strafrecht«. Le-to pa poudarja, da bodi vodilni princip kazenskopravne politike zaščita skupnosti (Gemeinschaft), dočim stavi individualistično kazensko pravo v sredino zaščitne sfere po edini individuum. Da gre avtoritarno pojmovanje države zavestno zoper demokracijo, je jasno. Flandrak preiskuje, katere institucije kazenskega prava v Avstriji so nastale pod neposrednim vplivom individualističnega ali, če se hoče, liberalistično-demokratskega svetovnega naziranja in katere ustrezajo več ali manj univerzalističnemu naziranju o državi. Po uvodu, kjer se bavi s kazenskopravnimi teorijami vobče, pričenja svoja razmotrivanja s tem, kaj je pravna dobrina v smislu prvega ali drugega naziranja in kakšna vrednost jim pritiče, če pride do tega, da naj se med seboj primerjajo. Tu se mu je nudila prilika, da je zavzel svoje stališče o različnih, takorekoč hipermodernih vprašanjih, ki so sedaj v nemški kazenskopravni književnosti na dnevnem redu. Flandrak ugotavlja n. pr. v tem pogledu, da priznanje in razširjanje načela ocenjevanja pravnih dobrin po tehtovitosti (Prinzip der Güterabwägung) ne poteka niti iz univerzalističnega niti iz individualističnega naziranja o bistvu države, ampak da ima »rein wissenschaftliche Tendenz«, a smoter mu je »Überwindung des als unfruchtbar erkannten Positivismus«. Na drugi strani pa govori pri razpravljanju o »skrajni sili« o izločitve krivde, čim se ne dá o storilcu dejanja misliti, da bi mogel nekaj opustiti, dasi je to zoper kazenskopravno normo. To institucijo nemislivosti (Unzumutbarkeit) cepi Flandrak na dvoje oblik, na prvo subjektivnega in drugo objektivnega obeležja. Po našem mnenju pa je predpostavka obeh oblik samo gori omenjeno ocenjevanje tehtovitosti ali važnosti pravnih dobrin. Če to ocenjevanje po Flandraku ni nič drugega nego znanstveni eksperiment, potem je tudi »nadzakoniti oproščevalni razlog nemislivosti« istega kova. Mi pa bi za oba sodili, da izvirata le iz individualističnega naziranja države, ker avtoritarno organizirana država takšne vrste izključevalnih razlogov glede krivde ne potrebuje. Ne moremo se v okviru tega prikaza baviti z nadaljnji spornimi problemi, še manj seveda pa s tistimi pretežnimi, kjer je zadel v živo. V nauku o dejanskih stanih je nanizal prav značilne pripombe, žal, da se ni kar nič dotaknil vprašanj, ki se pojavljajo ob »križanju norm« raznih kazenskopravnih predpisov. O telesni kazni, ki jo hoče Nemčija zopet uvesti, pravi, da bo »eine Staatsidee schwerlich mit Hilfe einer wiedereingeführten Prügelstrafe durchzuführen sein«. Iz Flandrakovih izvajanj se jasno vidi, da je v duši pro-

tivnik avtoritarnega kazenskega prava, vendar se v izražanju opaža precejšnja umerjenost. Naj še posebej poudarimo, da sta jezik in slog tukaj oznanjene knjige mnogo bolj čista nego v prejšnjih dveh knjigah istega pisatelja.

Dr. Metod Dolenc.

Dr. Politeo Ivo: Radno pravo. Tisk »Tipografije«. Zagreb 1934. Str. 276. Cena 40 Din.

Dr. Politeo je l. 1932 izdal delo »Trgovački i ostali privatni nameštenici«, Komentar k §§ 206 do 251, 324—353, 385, 386, 421, 425, 426, 428, 429, 433, 434, 435, 460, 461 obrtnega zakona, dodal je komentarju zakon o zaščiti delavcev z uvodnimi opazkami, uredbo o odpiranju in zapiranju trgovinskih in obrtnih poslovnih in o delovnem času pomožnega osebja, zakon o inspekciji dela in §§ 152 do 157 obrtnega zakona. V Sl. Pravniku (1933 str. 96) je bilo delo ugodno ocenjeno.

Vso to snov in še več (zlasti obe uredbi z dne 22. nov. 1933 o znižavanju režijskih stroškov in novinarsko uredbo) nam pisatelj sedaj podaja v obliki sistema, ki je na sredi med znanstvenim in popularnim delom, pa bližji drugemu. Resignirano pristavlja, da čisto znanstvene knjige niso »šle« niti v boljših časih, da za njo ne bi bil imel ne časa ne — založnika.

Naše delovno pravo, pravi pisatelj, ni idealno dobro, ampak tudi ne slabše od socialnih zakonodavstev večine drugih držav, zato treba pokazati njegove dobre in slabe strani, prve da bi se pravilno izvajale, druge odstranile. Tega načela se je pisatelj držal in je svoj namen prav dobro dosegel. Knjiga ima bogato vsebino, dobro vzporeja določbe različnih zakonov o isti materiji, v socialnem duhu večinoma pravilno rešava sporna vprašanja in pisana je tako jasno in lahkoumljivo, da jo bo tudi Slovenec, ki ni več srbohrvaščine, lahko s pridom uporabljal. Dodani so teksti zakonov, ki so v knjigi obdelani, kar je brez dvoma dobro, dasi je obseg knjige s tem precej povečan.

Ni da bi se spuščal v podrobnosti; nekaj pa mislim, da jih le velja omeniti. Iz poglavja o kolektivnih pogodbah nekako izhaja, da pisatelj zastopa gledišče, da gre sprejemu konkretnega službojemalca v konkretno službo samo za izvršitev ene, baš kolektivne pogodbe. Po mojem mnenju je kolektivna pogodba eno, individualna pogodba drugo, torej dve pogodbi; brez individualne pogodbe ni konkretnega službenega razmerja, ker kolektivna pogodba redno pač ne navaja individualnih službojemalcev, nego samo daje za individualne pogodbe obvezno minimalno vsebino; od te je mogoče odstopiti samo v prid službojemalcu. Tako, mislim, treba razumeti § 209, odst. 3, oz. Zdi se, da na strani 26 tudi avtor ni nasproten, vendar celo vprašanje po mojem mnenju ni dovolj jasno izraženo. (Gl. tudi Bajič, Delavsko in nameščensko pravo, zlasti str. 49, VI). Prav tako z Bajičem (str. 329) mislim, da poslovni red ni pogodba, ampak enostranska službodavčeva naredba. Težko bo pritrditi, da so važnejše službe v smislu § 307 o. z. vse one, ki so navedene v § 324 o. z.; saj § 307 izrečno zahteva, da trgovinski pomočniki »ki jim niso poverjene važnejše službe«, imajo »poslovno knjižico«, § 324 pa vse osebe, ki ... obavlja pretežno trgovsko službo, torej tudi trg. pomočnike, podreja določbam IV. poglavja. Za trgovinske pomočnike § 307 pač ustanavlja izrečno, po mojem mnenju neupravičeno, izjemo glede poslovnih knjižic, ki jih drugemu, v § 324 o. z. navedenemu osebu ni treba imeti. **Dr. Milan Škerlj.**

Dr. Mirković ž. Djordje: Javno trgovačko društvo kao pravno lice, s naročitim osvrtom na srpsko zakonodavstvo. Beograd 1934, Stamparija Drag. Gregorića. Str. 84. Cena 35 Din.

Knjiga je v dokaj tesni zvezi z dvema pisateljvima studijama, priobčenima v Arhivu za pravne i društvene nauke, knjiga XXVIII., str. 41 sl. (»Pravna priroda trgovačkih društava. Unitaristička teorija«) in str. 415 sl. (»P. p. t. d. Dvoobrazna ili dualistička teorija«).*)

Prva razprava brani trditev, da ni notranje razlike med trgovinskimi družbami trgovinskega prava in med družbami, ki so osnovane v obliki trgovinske družbe, pa za predmet podjetja nimajo trgovinskih poslov. Zato tudi literatura in praksa nekih držav, zlasti Francoske, oboje smatra za juristične osebe. Vprašanje pravne prirode ima po pisateljevem mnenju velik praktičen pomen: ali more poslovati društvo za svoj račun namesto za račun družbenikov, ali more samo tožiti ali biti toženo, ali more brez pristanka vseh družbenikov sprejeti novega člana ali izključiti dosedanjega itd., je odvisno od tega, ali smatramo družbo za juristično osebo ali za navadno pogodbo.

Teorije o pravni narodi družb deli pisatelj v unitarne, ki vse, tudi javnopravne družbe izvajajo iz pogodbe in vsem družbam porekajo juristično osebnost, in v pluralistične, ali, kakor jih naziva v drugem članku, dualistične, ki razlikujejo med državljansko- in trgovinskopravnimi ali celo med poedinimi oblikami trgovinsko pravnih družb. Zastopnike prve skupine teorij deli pisatelj v take, ki svoje trditve utemeljujejo s pozitivnimi pravnimi določbami, z občimi pravnimi principi, s solastnino ali s praktičnimi razlogi. Vsi trde, da za one posebnosti (skupna imovina, nedopustnost razpolaganja poedinih družbenikov z družbenimi imovinskimi predmeti, prednost družbenih upnikov pred upniki družbenikov, prepoved kompenzacije itd.) ni treba juristične osebnosti; pozitivne določbe zakona ali občja pravna načela, ali načela solastnine — z raznimi varijantami —, ali praktičnimi razlogi zadostujejo za pojasnitev teh posebnosti. Omeniti moram pri tem, da se pisatelj poziva skoro izključno na francosko literaturo.

V drugi studiji pisatelj ugotavlja, da tako pravni pisatelji kakor praksa večinoma niso pristaši unitarne ali pogodbene teorije; ta da je nepopolna, ker ne pojasnjuje vseh pojavov v družbenem življenju, pa tudi netočna, ker se ne sklada z dejanskimi in pravnimi činjenicami. Razlogi za to trditev, ki jih pisatelj resimira po literaturi, pobijajo večinoma le teorijo solastnine; zanimivejši kot ti negativni razlogi so pisateljevi pozitivni: skupni interesi in cilj več oseb bolje doseže organizovana skupina ljudi kot poedinec; pravna zaščita skupnega interesa in cilja kaže, da je vsaka organizovana skupina ljudi pravni subjekt; vsako, posebno pa trgovinsko društvo je ustanova, koja »ukazuje na svoje postojanje« in sicer z javnostjo družbe, s stvarnostjo samostalne družbene volje, z določitvijo oseb ali skupin oseb, ki ne izražajo samo njene volje, ampak opravljajo tudi vse ono, kar se skupno imenuje življenje človeške in imovinske zajednice. Pisatelj pri tem priznava, da mnogi avtorji

*) Izišli tudi posebej z naslovom »Dve teorije o pravnoj prirodi trgovačkih društava«. Gl. Sl. Pr. 1934, str. 132.

pogodbeno teorijo opuščajo samo za trgovinskopravna društva ali celo samo za nekaj od njih, za ostalo se drže unitarne ali pogodbene teorije. Tako da je prišlo do dualističnega nauka.

Pisatelj se v teh razpravah ne postavlja izrečno na eno ali drugo stran. Teorije so prikazane dobro, žal skoro izključno na podstavi francoske literature. Izraz »unitaren« pač ni točen, unitarna bi po besednem smislu bila tudi teorija, ki bi vsem družbam, o katerih je govor, dajala juristično osebnost in morda še ločila pogodbo, s katero se osnuje juristična osebnost, od juristične osebnosti same, kakor se zdi, da zahteva pisatelj.

V razpravi, ki je prav za prav predmet te ocene, se pa pisatelj jasno postavlja na stališče, da je javna trgovinska družba — torej pač vse družbe trg. prava — juristična oseba.

V prvem poglavju navaja pisatelj mnenja, izražena v srbski pravni literaturi; eni smatrajo javno trgovinsko družbo za juristično osebo, drugi ne. pa tudi ti priznavajo, da se j. t. d. razlikuje od družbe po občem državljskem pravu, »ker se v večji meri pojavlja kot celina, kot neko posebno bitje« (Andra Djordjević). Sodna praksa na ozemlju bivše kraljevine Srbije večinoma smatra j. t. d. za juristično osebo, za kar pisatelj navaja številne z veliko akribijo zbrane judikate. Pisatelj meni (str. 47 sl.), da »odredbe naših sedanjih zakonov, razlogi zdravega razuma in potrebe današnjega gospodarskega in pravnega življenja« zahtevajo, da se j. t. družbe smatrajo za »juristične osebe odnosno za pravne subjekte«. Pisatelji, ki so nasprotnega mnenja, da so pristaši nemške doktrine, ki j. t. družbi sposobnost imeti pravice in zaveze priznava na osnovi germanskopravne institucije »imovine zajedničke ruke« (Eigentum: zur gesamten Hand). Nemški pravniki tolmačijo na ta način položaj, ki ga j. t. družbi drugi priznavajo kot juristični osebi. Skoro vsi pravniki pa na en ali drugi način j. t. družbi priznavajo, da je pravni subjekt. Ker suhozemno zakonodavstvo (drugače pomorsko) ne pozna »namenske imovine«, je najprirodnejše, da j. t. družbo smatramo za juristično osebo, za kar pisatelj navaja dokaze iz srbijanske zakonodaje; dokaze iz jsl. stečajnega zakona in zakona o prisilni poravnavi izven stečaja smatram za ponesrečene, o civilnem sodnem postopniku, zlasti o § 469, in o zakonu o izvršbi in zavarovanju (§ 16) pisatelj sploh ne govori. Na koncu na kratko izvaja, da tudi iz drugih trgovinskih zakonikov v naši kraljevini in ne samo iz srbijanskega, izhaja isto: j. t. d. je pravna oseba (§§ 63, 69, 90, 93, 95 in 101 hrv. og., §§ 67, 73, 94, 97, 99, 105 bos. herceg. in čl. 91, 111, 114, 117, 119, 126, 164 in 213 avstr. trg. zak.). Glede našega načrta za enotni trg. zakonik pa kar trdi, »da smatra, da su javna trgovačka društva pravne osebe«, in to trditev opira na izraz »društvo«, ki ga načrt uporablja, ko se bavi z razmerjem med družbeniki in z razmerjem med društvom in tretjim osebami, dalje na §§ 138, 139, 143, 145, 148, 149, 150, 161, 162, 164, 166, 170, 178.*)

*) Citiramo po objavljenem tekstu 2. čitanja; po 3. čitanju so navedeni §§ postali §§ 104, 105, 109, 111, 114, 115, 116, 127, § 162 je prešel v § 139, 129, 131, 136, 143; izpremembe niso bistvene razen, da je z ozirom na stečajni zakon brisan § 166 odst. 2 kot nepotreben.

V kritiko izvajanj, kolikor so osnovana na literaturi o zakonih predvojne kraljevine Srbije in praksi po njih, se ne spuščam. Vsekakor pisatelju za ta del treba priznati veliko marljivost in temeljitost. Tudi ne bi bila hiba, da se za ta del opira, razen na domačo srbijansko, skoro izključno na francosko literaturo, saj je srbijanski trgovinski zakonik osnovan na Code-u de commerce. Težje je že opravičiti, da se za razlago določb srbijanskega (občega) državljanskega zakonika o družbah, ki so vendar dokaj sorodne določbam avstrijskega o. d. z., in ki jih obilno uporablja za podporo svojih trditev, prav nič ne ozira na literaturo o avstrijskem o. d. z.

Za trditev, da je j. t. d. tudi po »prečanskih« trg. zakonikih juristična oseba, bi se pa pisatelj ne bil smel zadovoljiti s samim besedilom zakonov. V obilni literaturi — on citira samo Cosacka, ko, za mene po pravici, pobija teorijo germanskopravne imovinske skupnosti — bi bil našel, da se j. t. družbi juristična osebnost ne odreka samo na temelju te teorije, in zlasti bi bil našel, da se dado prav one določbe pozitivnega zakona, ki jih on navaja za dokaz juristične osebnosti j. t. družbe, uspešno in neprisiljeno porabiti za dokaz, da j. t. d. ni juristična oseba. Dasi treba priznati, da se v nemški in tudi v avstrijski literaturi pojavlja tudi nasprotno mnenje, in da avtorji, ki ne priznavajo juridične osebnosti, v svojih razlogih niso edini, je po mojem mnenju vendar nemogoče vsem pristašem mnenja, da j. t. d. ni juristična oseba, kratko odrekati »zdrav razum«, ki za j. t. družbo baje zahteva juristično osebnost!

Mislím, da se treba stvari lotiti drugače. Najprej treba biti na čistem, ali govorimo o tem, ali n a j s e j. t. d. (de lege ferenda) o g l a s i za juristično osebo ali ne, ali o tem, ali to je po naših pozitivnih zakonih. Prvo je čisto legislativno-politična stvar. Odgovor se bo ravnal po tem, ali bi jasna označitev j. t. družbe za juristično osebo imela za praktično gospodarsko in pravno življenje tolike prednosti pred sedanjim zakonskim stanjem, da treba izpremeniti nekaj, kar je v znatnem delu Evrope in tudi v večjem delu naše kraljevine živo pravo 50—70 let. Kolikor je meni znano, so sedanje določbe o j. t. družbi toliko jasne in izčrpne, da, vsaj na polju zasebnega prava, provzročajo sila malo težav. Nekaj podrobnih spornih vprašanj je praksa že davno razčistila, najvažnejša bi se mogla razčistiti v novem zakonu (načrt se na to ozira). Torej pač ne drži trditev, da »potrebe današnjega gospodarskega in pravnega življenja« zahtevajo juristično osebnost j. t. družbe.*

Drugo vprašanje je deloma pravnozgodovinsko, deloma dogmatično. Pruski načrt, ki je bil temelj dela nürnberške konference, je imel v čl. 87 določbo: »Jede Handelsgesellschaft als solche hat selbstständig ihre Rechte und Pflichten und ihr besonderes Vermögen; sie kann vor Gericht klagen und geklagt werden, sie kann auf ihren Namen Grundstücke und Forderungen erwerben«. Konferenca je to določbo kot posebno črtala;

*) V javnopravno stran se tu ne morem spuščati, uverjen sem pa, da tudi tam ni potrebno nekako ex cathedra reševati vprašanje juristične osebnosti j. t. družbe. Norme, ki javnopravno stran urejajo, morajo pač ustrezati gospodarskemu položaju. Procesni zakoni n. pr. so to vprašanje lepo rešili.

drugi del («sie kann vor Gericht») je, nekoliko dopolnjen, prešel v čl. 111 in 164; ta dva člena ne pravita, da ima j. t. d. (ali komanditna družba) kot taka samostalno svoje pravice in zaveze, nego da »pod svojo firmo more pridobivati pravice in prevzemati zaveze — — — —.« Pač pa je v čl. 213 za delniško družbo rečeno, da ima kot taka samostalno svoje pravice in zaveze. Iz zgodovine nastanka (starega) nemškega trg. zakonika se torej vidi, da je razlika nameravana, da je konferenca hotela ločiti personalne družbe od kapitalskih in da prvim ne priznava kot takim samostalnih pravic, ampak le možnost pridobivanja pravic pod skupno firmo.*) Zakon je to razliko izvedel v mnogih podrobnostih, s katerimi je ob enem podčrtal značaj skupnosti imovine pri j. t. (in komanditni) družbi in naglasil notranjo razliko med personalnimi in kapitalskimi družbami, med takimi, pri katerih je težišče za doseg skupnega cilja v osebi, delu in kreditu družbenikov, in takimi, pri katerih je težišče v njihovih dejanskih kapitalskih prispevkih.

Ni mogoče tu navesti vseh določb, ki potrjujejo resničnost te trditve. Nekaj pa jih moram navesti, zlasti one, ki jih pisatelj, tako se zdi, uporablja za podporo za svoje trditve, da je j. t. d. tudi po »prečanskih« zakonih juristična oseba. Čl. 119 v zvezi s čl. 126: zasebni družbenikov upnik ne more seči na sestavine družbine imovine, nego le na delež, ki bi družbeniku pripadel, ko družba prestane. Take določbe v poglavju o delniški družbi ni; tam ni potrebna, ker ima delniška družba »kot taka samostalno« svoje pravice; imovina j. t. družbe pa je, pač za doseg skupne svrhe iz ostale imovine njenih članov izločena posebna, pa vendar imovina njenih članov, s katere sestavinami člani, dokler družba obstoji, ne morejo enostransko zase razpolagati in katere sestavine zakon s posebno, pri juristični osebi nepotrebno določbo, izvzema tudi od posega upnikov poedinih družbenikov. Ali si je lahko zamisliti juristično osebo, katere člani so (so-)lastniki »njene« imovine? Čl. 121: prepoved pobotavanja družbinih terjatev z zasebnimi dolgovi družbenikov. Pri delniški družbi take določbe nimamo; res ni potrebna, kajti družba je posebna (juristična) oseba, njena imovina ni last njenih članov, ex iure tertii non compensatur«. Zakaj naj bi bila potrebna ta določba pri j. t. družbi, ako bi, de lege lata, bila juristična oseba? Čl. 123: Stečaj o imovini javnega družbenika, njegova smrt, njegova odpoved razdre družbo, ali velja to pri juristični osebi?

Onega velikega praktičnega pomena, ki ga pisatelj vidi v (pozitivni) rešitvi vprašanja, ali je j. t. d. juristična oseba, po mojem mnenju ni, čim zakon pozitivno ureja one točke, v katerih se juristična oseba (korporacija) loči od drugih združitvev oseb. Ti zahtevi, mislim naši novejši trg. zakoniki ustrezajo za področje zasebnega prava; kolikor bi poedinih vprašanj ne reševali izrečno, se dajo rešiti po analogiji in duhu zakona. Zato tudi načrt za naš enotni trg. zakonik v bistvu ne odstopa od naših sedanjih »prečanskih« trg. zakonikov. Ni potrebe, da zakon

*) Obširne literature ne bom navajal, naj zadostuje Hahn, Kommentar zum a. d. HGB, tretja izdaja, zlasti str. 388—390.

rešuje teoretske spore, v katerih so mnenja precej enako deljena,*) če s tem ne doseže za praktične življenjske potrebe posebno važnih svrh; tudi na osnovi besedila načrta, če bo uzakonjeno kakršno je, se bo lahko nadaljeval dosedanji spor. Razume se, da s tem nočem omalovaževati velikega pomena teoretičnih raziskavanj sploh; njihova korist za bistrenje in razčiščevanje pojmov je neizmerna, tudi za prakso; toda prav ta spor se mi ne vidi bogzna kako pomemben. Meni je j. t. d. v novejših zakonih jasno očrtan poseben pravni lik, ki je že davno dokazal, da je prav tako, kakor je očrtan, sposoben za gospodarsko življenje in potreben v njem. Gotovo mu pozitivni zakon daje precej lastnosti, ki ga približujejo juristični osebi, prav tako gotovo nima vseh, ki jih običajno pripisujemo jurističnim osebam. Nekatere in precej jih ima, ki se z juristično osebnostjo ne skladajo; določbe, kakor da vložki družbenikov preidejo v »družbino last«, so pač posledica nekakega siromaštva pravnih izrazov. Izraziti se hoče, da gre za posebno skupino imovinskih predmetov s posebnim ciljem in s posebno usodo. Tradicionalna nomenklatura za to nima točnega izraza, pa se zakon, da ne bi opisoval, poslužuje sorodnih. Iz takih izrazov se ne smejo delati dalekosežni sklepi, če niso v skladu z drugimi, jasnimi določbami in z duhom zakona. Za naš načrt bi za ta del omenil, da delniške in družbe z omejeno zavezo izrečno označuje kot juristične osebe. Zato pa tudi ne govori o njihovi pravni in poslovni in o sposobnosti biti stranka. Za ti vrsti družb v teoriji in praksi skoro ni več sporno, da sta juristična oseba, tudi notranja struktura ju skoro popolnoma zenačuje s korporacijami, ki se jim splošno priznava juristična osebnost. Za personalne družbe, pri katerih člani za »družbine« dolgove, t. j. za dolgove, ki so nastali iz skupnega poslovanja na skupno ime (firmo), odgovarjajo primarno, neposredno, solidarno s celo, tudi ne z družbenim razmerjem vezano imovino, se bo jedva dalo trditi, da je njihova struktura slična onemu, kar razumemo z besedo juristična oseba — korporacija. Ali res moramo novejše oblike združenj vklepati v Prokurstove stare pojme societas, Eigentum zur gesamten Hand, juristična oseba? Ali ni dovolj — in koristneje —, da radi bistrenja pojmov raziskujemo njihov pravni položaj ob starih pojmih, čeprav slednjič pridemo do ugotovitve, da ta lik ima ta in ta svojstva teh in teh že poznanih likov, da se pa ne da točno podrediti pod nobenega od njih? **Dr. Milan Škerlj.**

Dr. Maurach Reinhardt: Volksethik und Strafrecht. Carl Heymanns Verlag. Berlin 1934. Str. 40.

Avtor te razprave je znan tudi izven Nemčije zlasti po svojih temeljnih in stvarnih spisih o sovjetskem kazenskem pravu (gl. naše poročilo v Sl. Pr. 1933, št. 11—12, str. 295). Pričujoče njegovo delo pa je posvečeno idejnim osnovam bodočega kazenskega prava Nemčije, ki se preoblikuje sedaj v duhu nacionalnega socijalizma. Središče avtorjevih izvajanj je vprašanje o notranji zvezi med zdravo ljudsko moralo in kazenskim pravom. Ozirajoč se na razmere v svoji domovini, označuje Maurach sedanjo etapo v razvoju kazenskega prava kot prehodno (die

*) Kar je na osnovi code-a de commerce več zastopnikov juristične osebnosti j. t. družbe, jih je manj na osnovi nemškega trg. zakonika.

Uebergangszeit). Nacionalno-socialistična preosnova kazenskega prava je šele v začetkih. Avtoritarna država je volens-nolens prevzela dediščino prejšnjega t. zv. »liberalističnega« kazenskega prava. Ne more ga kajpada odpraviti, oziroma preosnovati kar čez noč! V tem pogledu je načelno važna predvsem pisateljeva ugotovitev, ki se glasi: »Auch das vom nationalsozialistischen Staat übernommene positive Recht ist Recht und bleibt solches, solange es nicht durch ein anderes ersetzt wird.« (Str. 3.)

Vendar mora že sedaj, — tako misli pisatelj, — t. j. v okviru prava prehodne dobe novi duh avtoritarne države priti do veljave. Ta možnost je olajšana zaradi teleološke narave kazenskega prava (str. 7). Sodnik v novi državi naj bo v najožji življenjski zvezi z ljudskim etosom. Nova država nastopa zoper pretirano individualistično pojmovanje kazenskega prava, zoper staro geslo: in dubio pro reo ter proglašča novo geslo: in dubio pro re publica. Normativne sestavine dejanskih stanov kaznivih dejanj, ki predpostavljajo vrednotenje od strani sodnika, (eine Wertung von Seiten des Richters), dajejo priliko, da se pri njih razlagi uveljavi novi duh.

Posebno pažnjo posveča Maurach problemu dopustnosti analogije v kazenskem pravu. Ta del njegovih izvajanj je najbolj zanimiv. To seveda nikakor ne pomeni, da so njegovi zaključki tudi prepričevalni. Avtor brani namreč de lege ferenda zelo sporno tezo o dopustnosti analogije v kazenskem pravu, čeprav v omejenem obsegu in pod gotovimi kavgelami (str. 20). Povsem upravičeno pa nastopa avtor zoper predlog, ki ga je pred kratkim sprožil neki nemški kriminalist, o nadomestitvi pojma protipravnosti s kriterijem protidržavnosti (Staatswidrigkeit). Uvajanje tega kriterija bi pomenilo, da se prepušča sodniku pravica, »nach der Maxime skrupelloser Staatsraison zu judizieren« (str. 32).

Podobno Schaffsteinu (gl. poročilo prof. Dolenca v Sl. Pr. 1934, št. 7—9, str. 208) zavrača tudi Maurach kriterij t. zv. »Unzumutbarkeit«, kot krivdo izključujoč razlog. Vidi v njem nedopustno koncesijo individualističnemu načelu. Kot neko antitezo tega kriterija oblikuje avtor načelo: »Ohne Rücksicht auf sein eigenes Ich wird jeder das zu erfüllen haben, was ihm die Rechtsordnung des Reiches zumutet.« (Str. 40.)

Novo delo Mauracha bo gotovo zanimalo vsakogar, ki hoče zasledovati razvoj nacionalno-socialistične doktrine v kazenskem pravu. Njegova izvajanja so prosta polemičnih pretiravanj, ki so značilna za mnoge nacionalno-socialistične spise iz področja kazenskega prava.

A. Maklecov.

Stefanović V. J.: Zakon o opštinama (tekst sa komentarom). Zagreb. Themis. Strani 416. Cena 100 Din. V. knjiga Themisovih izdanj upravnega zakonodavstva.

V aprilu 1933 je bil objavljen in v juniju 1933 je stopil v veljavo novi zakon o občinah. Izvzemši občine z mestnim pravom, za katere je bil l. 1934 izdan poseben zakon o mestnih občinah, velja zakon o občinah za vse ostale, torej za ogromno večino občin. S tema dvema zakonoma se je po dolgem trudu zenačilo občinsko pravo v naši državi. Bilo je to že nujna potreba, ker se je organizacija občin, v kolikor so sploh bile organizirane, preveč razlikovala v poedinih pravnih področjih. Z občin-

skimi oblastvi in ustanovami občuje malodane vsak državljan in je bila dotedanja razlika v organizaciji občin in v postopku pred občinami kar kamen spodtike za dobrega državljana, saj se zbog teh razlik pripadnik ene pokrajine ni mogel čutiti domačega v drugih pokrajinah naše države.

Ta pomembnost novega zakona o občinah je napotila znanega upravnoslovca Stefanovića, sodnika upravnega sodišča v Zagrebu, da je kakor prej k raznim drugim upravnim organizacijskim zakonom tudi za zakon o občinah napisal obširen komentar, ki je bil dovršen že sredi 1933, a izšel šele leto pozneje. Kakor vsak komentar, ki se napiše ob uveljavljanju novega zakona, se tudi ta komentar ne more opirati ne na sodbe upravnih sodišč in državnega sveta, ne na kakšno ustaljeno prakso upravnih oblastev. Da pa vendar ustreže željam upravnih juristov in občinskih funkcionarjev, je g. Stefanović v izdatni meri pritegnil upravno-pravno vedo in z njeno pomočjo tolmačil in pojasnjeval vse ono, kar bi utegnilo povzročiti dvome bodisi zbog dotedanje drugačne zakonodaje, bodisi zbog nejasnosti in vrzeli v zakonu samem. Seveda je tak način tolmačenja včasih opasen, ker gre praksa pogostokrat preko teoretskih razglabljanj, odnosno se v dvomljivih primerih odloči za izvestno smer, a to je pač usoda vsakega komentarja, ki je izšel kmalu za zakonom. Tudi nastane mnogo vprašanj šele v teku let, ko se zakon že dlje izvršuje, nasprotno pa vsebuje tak komentar mnogo podatkov, ki so potrebni le za prehodno dobo.

Posebno zanimiv in važen pripomoček upravnemu juristu utegnejo biti pojasnila, ki jih je g. Stefanović napisal o pravnih osebah javnega prava, o vsebini, pridobivanju in izgubi članstva v občini, o upravnem sodstvu in njega razmerju do občin in do oblastev, ki nadzirajo občine, o odločanju v občinskem odboru, o delokrogu občin, o krajevni policiji, o občinskih uredbah, statutih, pravilnikih in naredbah obče prirode, o kompetencah poedinih občinskih organov, o občinskih uslužbencih in upokojencih, o občinski imovini in občinskem dobru, občinskem proračunu in občinskih davščinah, o občinskih podjetjih, zavodih in napravah, o razmejivni kompetenc med organi občine in občinskih delov (sosesk), o razliki med krajevnimi in zemljiškimi zajednicami, o vršenju nadzorne oblasti nad občinami in o rednem instančnem teku.

Ta ali oni teoretik ali praktik upravnega prava se morda ne bo strinjal z vsemi izvajanji učenega avtorja, vendar pa bodo tudi dotična izvajanja silila bravca k premišljevanju in s tem h globljemu spoznanju.

Komentar obsega najprej tekst celega zakona, potem na 260 straneh pojasnila k poedinim paragrafom in pregledno alfabetno kazalo. Dodani so temu zvezku še besedilo zakona o volilnih imenikih, uredbe o volitvi občinskih odborov, navodila o sestavi občinskih proračunov, pravilnik o uporabi pisarniškega materiala v državnih uradih, nekaj odlokov zagrebškega upravnega sodišča v občinskih stvareh in končno še novela k zakonu o društvih, zborovanjih in sestankih.

Dr. Steska.

Radbruch Gustav: Paul Johann Anselm Feuerbach. Ein Juristenleben. Wien. Verlag von Julius Springer. 1934. Str. 221.

Izmed učencev slovečega nemškega kriminalista Franza von Liszta zavzema avtor pričujoče knjige prof. Radbruch eno najpomembnejših mest. Ta odlični nemški pravni filozof in kriminalist je pred desetimi leti kot justični minister aktivno posegel v preosnovo kazenskega prava

v Nemčiji. Ni samo znanstvenik, ki uživa velik sloves, temveč hkratu pisatelj, ki ga odlikuje izredna literarna nadarjenost.

Novo Radbruchovo delo, ki nam podaja življenjepis znamenitega nemškega kriminalista P. J. A. Feuerbacha (1775—1834), predstavlja v tem pogledu pravo mojstrovino. To ni navadna suhoparna biografija! To je predvsem živa slika nemškega znanstvenega, akademskega in političnega življenja Feuerbachove dobe. Figura vodilnega nemškega kriminalista je tu orisana naravnost plastično.

Podobno Beccariju je Feuerbach oblikoval svoje osnovne ideje že v zgodnji mladosti, ko je bil komaj 25 let star (primerj. njegovo delo: *Revision der Grundsätze und Grundbegriffe des positiven peinlichen Rechts* iz l. 1799). Njegov znanstveni spor z Grolmanom o kazenskih smotrih tvori izhodišče za ves nadaljnji razvoj doktrine kazenskega prava. Ta spor je koncem 19. in začetkom 20. stoletja zopet oživel v znani idejni borbi kriminalistov klasikov in sociologov. Feuerbachov učbenik (*Lehrbuch des gemeinen in Deutschland geltenden peinlichen Rechts*), ki je doživel samo za avtorjevega življenja 11. izdaj, je slovel po pravici tekom desetletij kot najboljši sistem kazenskega prava. Feuerbach je bil nadalje glavni urednik bavarskega kaz. zakonika iz l. 1813, čigar zgodovinski pomen primerjamo lahko s pomenom francoskega *Code pénal* iz l. 1810. Tudi druga njegova dela, zlasti znana zbirka p. n. »*Aktenmäßige Darstellung merkwürdiger Verbrechen*« (1827—1829), še doslej niso izgubila svoje aktualnosti. Prav pomembni so bili njegovi temeljitiji spisi iz področja kazenskega procesa (o javnosti in ustnosti v kazenskem postopku, o porotnih sodiščih in dr.). Kot dopisni član ruske zakonodajne komisije je Feuerbach sodeloval tudi pri reformi kazenskega prava v Rusiji.

Omenili smo že, da se Radbruch ne omejuje le na karakteristiko znanstvenega Feuerbachovega delovanja. Avtor nam slika Feuerbacha tudi kot sodnika, politika in človeka, čigar bojeviti in neuravnovešeni značaj je povzročil številne konflikte v njegovem javnem in zasebnem življenju. Biograf je zbral skrbno mnogo značilnih potez iz življenja tedanje Nemčije ter naslikal na podlagi dokumentarično potrjenih dejstev izredno originalno figuro velikega kriminalista. Knjiga se čita kot izanimivo leposlovno delo, a s tem ničesar ne izgubi na temeljitosti. V obširni literaturi o Feuerbachu je treba prišteti Radbruchovo knjigo poleg znane monografije M. Grünhuta (*Anselm v. Feuerbach und das Problem der strafrechtlichen Zurechnung*, 1922) med najboljša dela te vrste.

Zunanja oprema knjige, ki jo krasijo številne slike, je brezhibna. Knjigi sta dodana kronološki pregled glavnih momentov v Feuerbachovem življenju in udejstvovanju in izčrpno imensko kazalo. **A. Makleov.**

Dr. Mirković Mijo: Zanatska politika. Beograd 1934. Izdavačka knjižarnica Gece Kona. X+145 strani.

Bodi takoj povedano, da gre za delo, ki je najboljše, kar jih imamo o tem predmetu v naši državi. Trezno je, jedrnato, brez praznega besedičenja, prijetno in znanstveno-resno. V njem je na razmeroma tesnem prostoru v logično utemeljeno sistematično celoto prav večje povezano vse, kar je za presojo rokodelskega obrta načelne važnosti. Pisatelj ima prav, da se ne lovi za definicijami in abstrakti, marveč se poslužuje rajši kratkih opisov. Metodično postopa tako, da podaja glede posameznih

važnih plati rokodelstva najprej občā načela in najvažnejša dejstva in navezuje na to prikazovanje važnejše problematike.

Precejšen del knjige je zgodovinske narave, dokaj mesta zavzema tudi popis rokodelskega obrta. O rokodelsko-obrtni politiki v pravem smislu besede je povedano relativno malo; v tem oziru hodi avtor tradicionalna pota, ki so jih izhodili Nemci in ki jim po njih nenemški pisatelji srednje Evrope tako radi slede. Knjigi bi se bolj prilagal naslov: O rokodelskem obrtu. Zaradi objektivnosti pa je treba pibiti, da prinaša Mirkovičev spis o gospodarsko-politični problematiki obrta več kakor spisi, ki smo jih bili vajeni pri nas. Mnogoštevilne pripombe pričajo o razvitem talentu podrobnega opazovanja. Izmed inozemskih upošteva avtor prevesno nemške razmere in navaja tudi prevesno nemško literaturo. Slovenski čitatelj bo dobil nemara vtis, da je za Subotico dravska banovina terra remotissima, o čije obrtu se doslej še ni moglo nič dognati.

Zanimivejši kakor prvi je drugi del knjige, v katerem razbira avtor življenjsko sposobnost rokodelskega obrta, zaščito rokodelskega dela, intenzifikacijo strokovnih sposobnosti, kreditne ter organizacijske zadeve ter sedanje pravce obrtniškega pokreta. Na tem delu je tudi opazno, da ga je mogel spisati samo, kdor je z obrtniki najrazličnejših strok imel mnogo vsakdanjega posla in je globlje pogledal v vire, ki prihajajo iz njih znane obrtniške tožbe. Tu je kaj dosti praktične kritike, osobito, kar se tiče hib in napak, ki jih je zagrešila obrtna politika naše države, n. pr. načina, kako so bile normirane obvezne organizacije obrtnikov, razkosane enotne gospodarske zbornice in razširjeno področje sposobnostnega dokaza. Osobito naj opozorim na tehtni razbor vprašanja o »brezpravnem radu« (šušmarstvu). Pisatelj tudi čisto pravilno sodi, da je obrtnikom v sedanjih časih priporočati nekoliko več komercialnega duha in organizatoričnega smisla in da mora gospodarska politika dajati tema dvema postulatoma več poudarka.

Kar se tiče vprašanja davčne obremenitve, bi rekel, da ugotavljanje objektivnega stanja tu ne pomaga mnogokaj, ker so močni psihologični činitelji vmes, ki jih ne smemo prezreti v presoji tega vprašanja. V tem oziru nas puste na cedilu tudi najboljše uradne statistike, kaj šele, da bi se dokopali do zanesljivih spoznanj z ocenami in na podlagi števil iz državnega proračuna, s katerimi se mora avtor zadovoljiti. O davčni obremenitvi obrtnikov bi znali povedati kaj objektivnega za vsak posamezni okraj in za glavne posamezne stroke še najprej davčni organi, ki jim odmerjajo davek že dolga leta in ki obenem njih gospodarske razmere individualno iz vsakdanjih stikov dobro poznajo.

Knjiga je velike pedagogične vrednosti in vsega priporočila vredna: zlasti akademike-pravnike bi na njo opozoril. **Ogris Albin.**

F. Stanojević Aleksander: Shavatanje našega naroda o pravdi. Sa predgovorom dr. Tasića Gjorgja, profesora univerzitetā. Beograd 1934, str. 54.

Predgovor pravi, da je bila ta razprava kot najboljša izmed dvanajsterih na beograjski univerzi nagrajena s Svetosavsko nagrado in da je dobro, da je bila tiskana. Opažamo, da se mladi pravniki v Jugoslaviji vobče bolj zanimajo za abstraktno jurisprudencijo kakor za praktične pravne probleme. To nam potrjuje dejstvo, da se je dvanajst tekmovalcev oprijelo označenega temata. Na drugi strani pa vidimo iz naznanjene

razprave, da je abstraktnost temata vzrok, da pogrešamo poglobljene analize in sintetičnih pogledov. Tudi osnovno vprašanje o bistvu »pravice«, dasi obdelano po različnih vidikih, ni izčrpno prikazano, ker »nacionalno« vprašanje in zlasti »nacionalno« pojmovanje prava v preteklosti do francoske revolucije ni identično z današnjim pojmovanjem nacionalnosti. Avtor se ozira edino na »shvatanje pravde srpskog dela našega naroda« (str. 10), ni pa nikjer premotril vzrokov preseljevanj Srbov v 16. in 18. stoletju v severne kraje, kar je imelo na strukturo srbskega naroda brez dvoma znamenit vpliv. Morda bo dala ta razprava pobudo, da se oglasi ta ali oni prečanskih pravnikov in obdela primerjalno isti predmet na širši podlagi. Gradiva najde dovolj.

Dr. Dolenc Metod.

Dr. Goršić Franja i dr. Pajnić Edvard: Novi gradjanski parnični postupak u praksi sa obrascima. Beograd, Geca Kon, 1934. Str. 423, Din 100.

Dandanašnji proces sicer ni več formalističen v nekdanjem pomenu, ko so bile predpisane za opravo procesnih dejanj posebne formule in že v naprej točno ustanovljeno besedilo, tako da ni bil dosežen učinek hotenih dejanj, ako se predlagatelj ni izrazil v določeni obliki. Danes je nastopila v tem velika svoboda, tako da ustreza termin formalno pravo le v toliko, kolikor zaznamuje zunanji potek dogodkov, ki sestavljajo postopek kot tak v celoti in s katerimi naj se zagotove pravice posameznikov. Ta svoboda se pojmuje često v takšnem obsegu, da se skoro briše značaj procesa kot s pravom urejene snovi in smatra procesni zakon le bolj kot navodilo za postopek kakor za normo. To je t. zv. »divja praksa«, ki se kaže tamkaj, kjer se procesno pravo ne pojmuje pravilno že skraja, pa tudi tam, kjer se nasproti materialnemu pravu vse preveč omalovažuje formalno, kjer vdira v proces nasproti pravnemu naziranju lajiško obravnavanje postopka.

Takšno pačenje formalnega prava more zavreti z uspehom knjiga obrazloženih obrazcev, kakor je naznanjena in ki se zato naziva sama kot »praktičen nauk o grajanski pravdi«. Ne more biti sicer več kakor napotilo praktiku, v prvi vrsti začetniku, kateremu dela pri reševanju praktičnih primerov neprimerno več težkoč oblika rešitve kakor pa vsebina sama, kar bo vsakomur iz njegove začetne prakse dobro znano. Zato so bili ob vseh časih v rabi obrazci, tudi k avstrijskemu c. pr. r. je bilo izdanih več podobnih knjig. Pričujoča je izšla iz svoječasnega Pajničeve knjižice »Civilnopravdni red v praksi« (1924), katera je popolnoma prevzeta v tretje poglavje. Knjiga, ki je kakor naznanjena, opremljena vse povsod z napotili na ustrezne zakonite določbe, ne more tedaj vplivati drugače, kakor ugodno na procesno pravo.

Drugo zagotovilo knjige je velika izbira obravnavanih primerov. Ti so zbrani tako, da prikazujejo poleg velike množine procesnih institutov tudi materialno pravo, ker prinaša obrazce za tožbe, ki se pojavljajo najbolj često pred sodišči. Sicer glede procesnih institutov knjiga ni povsem popolna, vendar nekaterih izpustitev ni šteti v slabo (kakor n. pr. neomenitev delegacije, skoro nepraktičnega kombiniranega senata, dalje §§ 123, 219—231, 261, 310 itd.) Pač pa bi bilo umestno, da bi bili prikazani primeri sodnikove izključitve, potrditev stvarne pristojnosti po prizivnem sodišču (§ 41/II. Grpp., kar je spregledala odločba Stola sedmorice 20. XII. 1934, Mjesečnik 1935, str. 92) ali kdaj je predlagati zamudno sodbo, ako odgovor ni bil vložen pravočasno (glede na odločbo beograjskega apelacijskega sodišča v Arhivu

1935, str. 163) aktorske kavcije, spremembe tožbe, dopolnitve sodbe, zapisa činjeničnih navedb le v dokaznem sklepu, primeri nadaljnega postopka, ako priča noče priseči, predvsem pa primer iz pripravljalnega postopka. Morda bi tak vzorno prikazan primer priklical v življenje to ustanovo, ki je ostala doslej mrtva in neplodna, tako da vzbuja pomisleke, ali ni odveč. Potreben prostor bi se pridobil s tem, da bi se izpustile nekatere stvari, ki se sedaj ponavljajo. Navzlic temu je knjiga vsakakor bogata na množici obrazloženih procesnih možnosti in prijetljajev.

Z nekaterimi sicer zelo maloštevilnimi rešitvami se ni moči strinjati. Tako izključujeta avtorja možnost rekurza (str. 63), ker stranka ni predlagala dopolnitve sodbe glede dela stroškov. To je v nasprotju s splošnim naziranjem in tudi z Goršičevim komentarjem samim (II, 274). Doslej je edinole P e t s c h e k dal § 590 št. 1 Grpp. v zvezi s § 519 poseben smisel, vendar s svojim naziranjem ni prodril. Na str. 317 se je vrinila napaka, da dovoljuje siromaško pravico senat (gl. § 26 št. 3 Zus.). Po opisu stvari na str. 330 je prizivno sodišče zaslišalo nezapriseženo samo eno stranko, druge pa ne, ker je bila obsojena svoj čas po § 144 Kz. To nasprotuje pozitivni določbi § 472 Grpp. (izjeme od tega le §§ 468, 470, 471) in znači že vnaprej opustitev vsake kontrole o izpovedbi zaslišane stranke. Na str. 83 utegne motiti, ker navaja toženec posebne trditve, predlagajoč obenem zamudno sodbo zoper izostalega tožilca na prvi ustni razpravi na sreskem sodišču. Obrazložitev zamudne sodbe (str. 84) pa pravilno kaže, da zadostuje v takem primeru samo zanikanje tožilčevih navedb in predlog na izdajo zamudne sodbe. K strani 133 bi bilo pripomniti, da obstojita kot oddelka samo Stol sedmorice in Stol sedmorice odd. B, odd. A ni, (pravilno pa str. 330). Prav tako utegne zavajati v zmotu, da predlaga toženec (str. 207) odstop tožbe pristojnemu sodišču. Na str. 212 se pojavlja t. zv. »informativno zaslišanje« strank, ki je sicer v literaturi nepoznano razen Neumannu. Kolikor pa naj bi bilo to izraz materialnega procesnega vodstva po sodniku, zapisnik ne kaže v tem pogledu nobenih rezultatov in se opira obrazložitev sklepa zgolj na činjenice, ki so bile navedene že poprej. Označba je torej tudi v tem pogledu le pleonastična, kakor mnogo drugih, ki pa utegnejo imeti opravičilo, da menda na jugu ne pišejo zapisnikov tako suhoparno kakor pri nas. Vsi sklepi, kolikor jih je med obrazci, navajajo tudi sodnikovo ime, in sicer v besedilu samem. (Enaka je praksa Stola sedm. odd. B, izvirniki sklepov ostalih oddelkov kasacijskega sodišča, za katere Sp. ni izdan, so žal neznani.) Avtorja sta se s tem postavila na stališče, da zadnji stavek 4. odd. § 144 Sp. ni obvezen, čeprav se da osnovano trditi, da temelji na § 84 Zus. Nasproti temu ne opremljata odpravkov sklepa z »V imenu Nj. Vel.«, čeprav utegnejo biti vsaj končni sklepi meritorne odločbe (§ 114 Sp., § 2 Zus.). Tukajšnja praksa je v tem pogledu še skozi in skozi ostala stara in ji ni prigovarjati. Temu nasproti stoji vse polno primerov, ki kažejo, kako naj se najbolj smotrno uporablja fini instrument procesa. Tudi tu se vidi spajanje materialnega prava s formalnim n. pr. ko se navaja, da je petit izpodbijalne tožbe činitben (Stol sedm. odd. B ga je proglasil nekoč sicer za pravooblikovalnega). Ali dalje instruktivna navedba petita hipotekarne tožbe, ki tudi nasprotuje delni praksi Stola sedm. odd. B, dovoljujoči, da se razbere značaj petita iz navedb tožbe. Prav umestni

sta pripombi 101 glede uporabe § 145 Grpp. in 103 glede § 605/1 Grpp., dalje na str. 386 glede neumestnosti, da bi se proces prekinil.

Po vsem tem se ne morem pridružiti bojzani recenzenta v Arhivu za pravne i društvene nauke, da utegne knjiga ubijati svobodni duh sodniške evolucije in svobodnemu razvoju prava več škodovati kakor koristiti. Res plodno kritiko dosedanjega prava in pobudo za razvoj istega smemo pričakovati le od temeljitih poznavalcev in uporabljajcev prava. Tem pa knjiga ni namenjena, ona naj bo le kažipot onim, ki šele tipajo po raznolikih in bogatih oblikah našega pravnega postopnika. V tem pa je dano zanjo popolno opravičilo.

Dr. Rudolf Sajovic.

Pravni pregled. V Somboru je izšla prva številka novega pravnikega časopisa. Izdaja ga tamošnje pravniško društvo pod naslovom Pravni pregled. Društvo je še mlado, ustanovljeno je bilo na skupščini dne 23. septembra 1934. in mu je v prvi vrsti namen, da izdaja imenovano glasilo, v katerem hoče v glavnem prikazovati sodno prakso somborskega okrožnega sodišča. Poleg tega je prinesla prva številka tudi krajše članke. Pojav kaže, da so se poprijeli pravniki širom države z veliko vnemo proučavanja novih zakonov in da smatrajo za najuspešnejši pot k temeljitemu pojmovanju istih kritično razmatranje vsakdanjih, praktičnih primerov. Pozdravljamo novo pravniško glasilo in mu želimo, da bi izvrševal zastavljeno si nalogo uspešno in krčil pot notni uporabi novega skupnega zakonodavstva.

Cerkvene pogrebne določbe in pristojbine. Ljubljana, Indeks, 1935, Str. 36.

Del Vecchio Giorgio: Etica, Diritto e Stato. Posebni odtisk iz Rivista Internazionale di Filosofia del Diritto, XIV, VI.

Del Vecchio Giorgio: Die Krise des Staates. Berlin, Verlag für Staatswissenschaften und Geschichte, 1934.

Krofta Kamil: Die Podkarpatská Rus und die Tschechoslowakei. Posebni odtisk iz Prager Rundschau, 1934, IV, 6. Str. 34.

Dr. Lavrič Jože: Organizacija statistike v Jugoslaviji. Ljubljana, Banovinska zaloga šolskih knjig in učil, 1935, str. 59.

Maklecov Aleksander: Trializam sankcija u jugoslovenskom krivičnom pravu. Posebni odtisk iz Pravosudja, 1934, str. 14.

Staub's Kommentar zum Allgemeinen Deutschen Handelsgesetzbuch. Ausgabe für Österreich. I. Band. 11. snopič, čl. 157—174, str. 641 do 704.

Dr. Werk Hugo i dr. Zimmermann Ljudevit: Govori i konačni predlozi. Zagreb, Vlastita naklada, 1935, str. 71.

Zontar Josef: Hauptprobleme der jugoslavischen Sozial- und Wirtschaftsgeschichte. Posebni odtis iz Vierteljahrschrift für Sozial- und Wirtschaftsgeschichte, Stuttgart 1934, XXVII, 4. Str. 347 do 373.

Pavičević M. Mićun: Badnje večje 1918. Preštampano iz Seljačkog glasa, Zagreb, 1935.

Članki in razprave v pravnih časopisih. Arhiv, XLVII, št. 1: Čubinski M.: Osnovni principi kod odmeravanja kazne. Matanović A.: Kućna zajednica Crne Gore. Radovanović Lj.: Ugovori i nabavke prema Zak. o drž. računovodstvu. Marinković Dj.: Godina dana primene novog Grpp. Begović M.: Forma islamskog braka. Pržić I.: Pravne posledice marseljskog atentata. Blagojević V.: Obezbedjenje administrativnim putem na prinadležnosti drž. činovnika. — **Arhiv, XLVII, št. 2:** Kan

Klavije: Medjunarodno privatno pravo i uporedno pravo. Frank S.: Pravna nauka i normativna obeležja bića krivičnog djela. Horvatski M.: Budžetsko naredbodavno pravo po novom Zak. o drž. računovodstvu. Lakić A.: Presude zbog izostanka. Darvaš E.: Teoriska osnovica pozitivnog autorskog prava. Ćirković S.: Sarska oblast. Perković L.: Odluka o prestanku službe u slučaju t. 2 § 104 Č. ž. — **Arhiv, XLVII, št. 3:** Spektorski E.: Stogodišnjica ruske kodifikacije u svetlosti teorije o zakonodavstvu. Perić Ž.: Odgovornost sudije u izbranim sudovima. Nedeljković B.: Primena novog Grpp. Djordjević J.: Teorija demokratije i njena kritika. Novaković M.: Jedan slučaj medjunarodno-pravne odgovornosti. Popović M.: Odluka o prestanku službe u slučaju t. 2 § 104 Č. ž. — **Branić št. 1:** Arandjelović D.: Ehrenzweigova gledišta o tumačenju i popunjavanju zakona. Tasić Dj.: Sukob konstruktivne i interesne jurisprudencije na pitanju službenosti. Djordjević D.: Pravna važnost pravnosnažne presude eparh. crkvenog suda. — **Branić št. 2:** Danić D.: Pravni položaj vanbračne dece. Djordjević D.: Advokatura u pravoslavlom crkvenom pravosuđu. Godina D.: Novi vanparnični postupak s obzirom na pravno područje Kasacionog suda u Beogradu. — **Branić št. 3:** Perić Ž.: Univerzalna nadležnost. Knežević D.: Neke napomene koje se tiču meničnog prijema i prenosa. Stojanović M.: Povraćaj u predjašnje stanje. Vasiljević T.: Uslovna osuda i vojno krivično zakonodavstvo. Perić B.: O građanskoj deliktnoj odgovornosti na štetu pričinjenu stvarima. — **Mjesečnik št. 1:** Jančiković T.: Vrijednost policijskih spisa u sudbenom kaznenom postupku. Fischer A.: Prizivni razlog neispravne ocjene dokaza, novote u prizivu i prizivna rasprava. Živić I.: Pravo lova na agrarnom zemljištu. Müller Gj.: Prava predaja u § 934 o. g. z. i u § 52 Zb. Polak M.: Nekoliko pitanja iz prakse novog Grpp. — **Mjesečnik št. 2:** Boremović A.: O prekoračenju kaznene vlasti. Milić I.: O preuzimanju mjenične obaveze preko punomoćnika. Zoričić M.: O povijesnom razvoju i naravi prava lova te sticanju vlasništva divljači. Devčić M.: Potpuni priziv. Mijušković J.: O parničnim radnjama u našem novom Grpp. po službenoj dužnosti bez obzira na prijedlog. Mosković O.: Uslovna osuda. — **Mjesečnik št. 3:** Timoškin V.: Kaznena naredjenja zakona o suzbijanju spolnih bolesti. Mogan J.: Kako je danas s ratifikacijom haških pravila? Rein M.: Krivična odgovornost iz djela aktivnog podmićivanja. Andrassy J.: Medjunarodna unifikacija trgovačkog prava. Mijušković J.: O parničnim radnjama u našem novom Grpp. po službenoj dužnosti bez obzira na prijedlog stranaka. Katunarić J.: Isključenje i izuzeće. — **Policija št. 1—2:** Živanović T.: Vremeno važenje krivičnog, građanskog i ostalog procesualnog prava. Pašković D.: Obnovljenje postupka po Zak. o opštem uprav. postupku. Kecojević S.: Obustava izvidjaja po § 96 Kp. Djelošević B.: O pravnim lekovima u kriv. delima. Petrović V.: Važnost zakona o suzb. zloupotreba u služb. dužnosti. Jakovljević A.: Fiskalni kriminalitet. Dravić V.: O nehatu. Zlatić M.: Postupak oko regulisanja prava na penziju. Sarap Dj.: Principi zakonitosti i oportuniteta Upravne vlasti u svetlu našeg pozitivnog upravnog zakonodavstva. — **Policija št. 3—4:** Živanović T.: Vremeno važenje krivičnog, građanskog i ostalog procesualnog prava. Mijušković J.: Kasacioni sud i njegova praksa. Dravić V.: O nehatu. Jovanović R.: Menični platni nalog i uredba o zaštiti zemljiornadnika. Crnojački S.: Nekoliko reči

o primeni § 276 poslednje rečenice Kp. kod sreskog suda. Sarap Dj.: Principi zakonitosti i oportuniteta upravne vlasti u svetlu našeg pozitivnog upravnog zakonodavstva. Popović S.: Da li je moguć sukob nadležnosti između drž. tužioca i polic. vlasti s obzirom na novi Kp.? Obradović S.: Pritvorski troškovi i naplata istih od strane polic. izvršnih vlasti. — **Policija št. 5—6:** Čubinski M.: Lažna prijava i njen sticaj sa klevetom ili uvredom. Jovanović R.: Birački spiskovi i majski izbori. Mišić D.: Dokaz saslušanjem stranaka § 467 Grpp. Jakovljević A.: Disciplinsko sudstvo po Z. U. U. Dravić V.: O nehatu. Zlatić M.: Postupak oko regulisanja prava na penziju državnih službenika. Popović S.: Po kome će se propisu kazniti silovanje muškog lica ispod 14 godina? Stokić Lj.: Kaznene sankcije za povredu tajnosti rasprava. Pandurović D.: Nadležnost upravne vlasti po § 4 Zak. o opšt. Stanišić M.: Nepotpunost novih zemljišnih knjiga ili potreba donošenja specijalnog zakona za upisivanje zadružnih knjižnih prava. — **Pravni pregled št. 1:** Maširević B.: O uslovnoj osudi. Ž. V.: Kazne za netaksirane zameničke punomoći. Rakić G.: O jeziku naše sudske administracije. — **Pravosudje št. 1:** Arandjelović D.: Može li suprug koji je napustio hrišćansku veru tražiti na osnovu toga razvod braka? Stanoš I.: O pojmu troška. Branković S.: O dokaznom zaključku. Sardelić F.: Tužbe za smetanje posjeda s obzirom na pozitivne pravne propise srb. gr. p. te propise novog Grpp. za postupak u ovim tužbama. Čosić F.: Da li je sud dužan da prilikom izdavanja meničnog platnog naloga po zvaničnoj dužnosti ceni pitanje zastarelosti menice? Pavičević B.: Da li se po novom Grpp. može bez predloga tužitelja doneti presuda protiv tuženika koji se u toku postupka ne brani. Kulaš J.: Pristanak povredjenoga. Popović S.: Koji se protvori, odredjeni po § 164 Kp. moraju ukiniti stupanjem na snagu Kp? Potocki S.: Značenje § 17 Kz. Bubelj Jarocki S.: Kriminalitet u Jugoslaviji prema statističkim podacima od 1922—1931 g. Georgijev N.: Administrativno pravosudje u Bugarskoj. Tauber L.: Jedna odluka apelacionog suda u Puatje-u. — **Pravosudje št. 2:** Savković J.: Socijalna i javnopravna osnova našega Grpp. Plakalović B.: Posebni uslovi za izdavanje platnoga naloga u mandatnom postupku i postupku u meničnim i čekovnim sporovima. Branković S.: O sposobnosti svedočenja. Čulinović F.: Optužno ili akuzatorno načelo. Rukavina B.: Da li je zastarelost okolnost koja ukida kažnjivost. Kulaš J.: Pristanak povredjenoga. Gregorić C.: Pitanje fiskalnog opterećenja našeg narodnog dohotka na kongresu pravnika Kr. Jugoslavije i praktično sprovođenje donete rezolucije. Georgijev N.: Opštinski sudovi u Bugarskoj. Blagojević V.: Medjunarodni plebisciti. — **Pravosudje št. 3:** Munda A.: Mladostne priče in njih zaščita v pravdah zbog zločinov proti morali. Čulinović F.: Optužno ili akuzatorno načelo. Stanoš I.: O davanju bez prave predaje. Stević Lj.: Izrečan sporazum stranaka o mirovanju postupka u prizivnoj instanci. Zoković A.: Zabilješka o presudi. Pavičević B.: Proširenje tužbe po novom Grpp. Blagojević V.: Medjunarodni plebisciti. Blagojević B.: Prodaja automobila na kredit u Francuskoj. Janković D.: Socijalna i državna važnost sudske vlasti i nezavisnosti sudijske. Jovanović S.: Konferencija sudija u Beogradu. Munišić M.: Sudijski staževi.

Razne vesti.

XLV. redna glayna skupščina društva »Pravnika« se je vršila dne 28. januarja 1935 v ljubljanski pravosodni palači.

Predsednik univ. prof. dr. Dolenc je poudarjal v otvoritvenem govoru, da doživlja društvo 46 letnico svojega obstoja, glasilo »Slovenski Pravniki« pa prehaja z letošnjim letom v 49 letnik. Pri tem je naglasil, da tlači materijalna kriza tudi naše društveno življenje, zlasti pri izdajanju »Slovenskega Pravnika«, ki pa je ostal kljub temu vseskozi na dosedanji znanstveni višini, za kar gre predvsem zasluga uredniku dr. Sajovicu in v jezikovnem pogledu zlasti dvor. svetniku Bežku. Slovenska pravna terminologija da je nujno potrebna temljite reforme in naloga bodočega odbora bo, da pokrene zadevno akcijo. Spominjal se je nato članov, ki so umrli lansko leto, in sicer so to: dr. Brejč Janko, advokat, Carli Anton, javni beležnik, dr. Kalan Fran, starešina sreskega sodišča, dr. Kobe Ernest, starešina sreskega sodišča, Mikluš Ivan, sodnik okrožnega sodišča, dr. Novak Janže, advokat, dr. Perne Ivan, svetnik ministrstva zunanjih poslov in inž. Stergar Vinko, rudarski glavar. — Na koncu je predsednik izrazil željo, da naj bi se vsi pravniki tembolj oklenili društva »Pravnika«, da bi dosegli na ta način čim večje uspehe v pogledu pravne znanosti, pravosodstva in zakonodaje.

Nato je podal društveni tajnik dr. Lučovnik naslednje tajniško poročilo: Spoštovani zbor! — Društvo »Pravniki« je tudi v preteklem poslovnem letu skušalo obdržati svojo tradicionalno vlogo v našem pravnikiškem življenju in je kot centralno društvo slovenskih pravnikov združevalo pod svojim praporom pravnike z ozemlja dravske banovine; razen tega pa je ostalo in pristopilo tudi nekaj članov iz drugih pokrajin naše države. Dasi še vedno ni povsem zadovoljivo stanje našega članstva, zlasti ako upoštevamo dejstvo, da absolventi ljubljanske juridične fakultete ne pristopajo k društvu v tolikšnem številu, kakor bi bilo želeli in pričakovati, so se ipak v tem pogledu razmere nasproti prejšnjim letom nekoliko zboljšale, tako da se je število članstva — zlasti ker je vstopilo nekaj mlajših tovarišev — zvišalo in šteje danes naše društvo 712 rednih članov. Pri tem moram žal tudi letos ugotoviti neljubo dejstvo, da je kljub korakom, ki jih je pokrenil odbor, še vedno precej članov le na papirju, ki se ne samo ne zanimajo za društveno življenje, temveč ki tudi ne plačujejo letne članarine in je nekaj tovarišev celo na uglednih pozicijah v zaostanku s članarino za več let. Vprav pred kratkim nas je zadelo zato občutno poročilo kr. banske uprave v Ljubljani, da odpoveduje »Slovenski Pravniki« za vsa sreska načelstva v dravski banovini. Naloga novega odbora bo vsekakor, da bo skušal to zadevo popraviti. Devet članov, ki jih je omenil že g. predsednik, pa je pobrala iz naših vrst smrt.

Društvo je skušalo tudi v preteklem letu obdržati stike z našim pravnikiškim naraščanjem na univerzi, zlasti v namenu, da se s tem obdrži prepotrebna zveza med mlajšo in starejšo pravnikiško generacijo. Dijakom smo šli v njihovih strokovnih zadevah vedno na roko, njihovim pravnikiškim organizacijam smo pošiljali brezplačno »Slovenski Pravniki«, njih člani so bili vedno vabljeni na naša predavanja in zlasti smo podprli njih znanstveno ambicijo z naklonitvijo denarne nagrade za svetosavsko delo. V tem pogledu smo predlagali tema »Vprašanje sterilizacije v našem zakono-

davstvu« in sta bila dva dijaka, ki sta predložila primerni deli, tudi nagrajena.

Društveno življenje je bilo v pretekli poslovni dobi zelo agilno. Društvo je kot tako in po svojih zastopnikih odlično sodelovalo pri pripravah in organizaciji VI. kongresa pravnikov kraljevine Jugoslavije, ki se je vršil v dneh 7. do 9. septembra 1934 v Zagrebu. Ni pretirana trditev, da je ta kongres dosegel izredno znanstveno višino in resolucije, sprejete na tem kongresu, so vzbudile ne samo pri nas, temveč tudi v inozemstvu, splošno zanimanje in odobravanje. Kot referenti izmed naših članov so sodelovali gg. univ. prof. dr. Kušej Rado, univ. prof. dr. Dolenc Metod, univ. prof. dr. Jurkovič Joso, odvetnik dr. Brence Ljudevit, državni svetnik dr. Sagadin Štefan in odvetnik dr. Lapajne Stanko. Ob priliki kongresa v Zagrebu smo se tudi udeležili s svojimi publikacijami razstave pravniške literature. Tudi za bodoči kongres pravnikov kraljevine Jugoslavije, ki se bo vršil letos predvidoma v Vrnjački Banji, bo naloga našega društva, da sodeluje pri pripravah in zlasti, da predlaga primerna temata in izbere iz naših krogov referente.

Kar se tiče znanstvenega delovanja v našem društvu, je predvsem omeniti, da je odbor v smislu sklepa zadnjega občnega zbora nadaljeval z anketo o kaznovanju prekrškov in sprejeto resolucijo poslal ministrstvu pravde in ministrstvu za notranje posle, udruženju srbskih in hrvatskih pravnikov v Beogradu in Zagrebu. Med tem je že izšel načrt zakona o kaznovanju prekrškov in uspeh naše ankete še ni znan. Predavali so v preteklem letu gg.: dr. Skaberne Fran »O hišnih (rodbinskih) zadrukah v Jugoslaviji«, dr. Böhm Ludvik: »O geopolitiki in pravni znanosti«, dr. Žontar Josip: »Cerkev in ustavno življenje naših mest«, dr. Ravnihar Vladimir: »O postanku in razlagi § 160. zakona o nepravnem postopku«, dr. Bajič Stojan: »O nacionalno-socialističnem delovnem pravu v Nemčiji« in dr. Stuhec Anton: »O problemu kmetijske zaščite«. Na programu je v letošnji sezoni še nekaj predavanj. Obisk predavanj je bil na splošno zadovoljiv, vendar želimo, da bi se naših predavanj zlasti udeleževalo čim večje število mlajših tovarišev.

Naše glasilo »Slovenski Pravnik« je pod uredništvom dr. Sajovica tudi v lanskem letu brez dvoma obdržalo svojo dosedanja znanstveno višino, saj je lanski letnik XLVIII po številu prinesel poleg številnih književnih poročil in drugih vesti 21 razprav iz raznih panog pravne znanosti. Zlasti pomembni za prakso so bili članki, ki obravnavajo našo najnovejšo zakonodajo. Istotako so v dosedanjem obsegu izhajale odločbe vrhovnega sodišča; posebnih prilog ali daljših razprav ni bilo.

Ob stoletnici rojstva Rande Antona se je poklonilo tudi naše društvo spomenu velikega češkega pravnika in je izdalo posebno slavnostno številko z odličnim člankom g. univ. prof. dr. Kreka Gregorja na čelu; zlasti ta članek je vzbudil po svoji globoki idejni zasnovi in vsestranski izčrpnosti ne samo v naši državi, temveč tudi v inozemstvu toliko zanimanja in pohvale, da naj bo g. univ. prof. dr. Kreku za njegov trud in uspeh tudi s tega mesta izrečena ponovna iskrena zahvala. Lično vezan izvod te slavnostne številke je bil s posebno dedikacijo poklonjen tukajšnjemu konzulu češkoslovaške republike g. inž. Sevčiku. Tudi 100 letnico rojstva našega odličnega pravnika-historika Bogišiča bo proslavilo naše društvo v prihodnji številki »Slovenskega Pravnika«.

Splošni narodni žalosti, ki nas je zadela s tragično smrtjo Viteškega kralja Aleksandra I. Zedinitelja, se je pridružilo tudi naše društvo. Globoka rana, ki jo je zadela ta smrt, je še vsa sveža in boleča in visoka želja blagopokojnega kralja, naj vsi in vsakdo čuvamo Jugoslavijo, je nam pravnikom kot čuvarjem pravnega reda tembolj sveta ter jo vršimo zvesto vsak na svojem mestu. Spominu velikega pokojnika se je poklonil odbor na svoji žalni seji, predsednik, podpredsednik in tajnik so se vpisali v knjigo sožalja na kr. banski upravi, odposlana je bila sožalna brzojavka in obenem je bilo tudi naše društvo zastopano po svojih zastopnikih pri pogrebnih svečanostih v Beogradu; v zadnji številki »Slovenskega Pravnika« je izšel članek: »Ob tragični smrti kralja Aleksandra I.«. Poročila o naših žalnih svečanostih so bila predložena tudi mestnemu načelstvu v Ljubljani, ki zbira vse spominsko gradivo, da ga skupno objavi.

Naš običajni majniški izlet je bil 21. maja lanskega leta. Pot je vodila iz Borovnice skozi Pikel v Cerknico. Tudi na tem izletu, ki je v vsakem pogledu, zlasti kar se tiče udeležbe, lepo uspel, smo se v prijetni tovariški družbi zabavali nekaj ur.

Odbor je imel v pretekli poslovni dobi 5 sej, na katerih so se reševali tekoči posli.

Za bodoče poslovno leto želim v prvi vrsti — kakor že lansko leto — da se število članstva še bolj pomnoži in zlasti da se bo med člani obdržalo in še povečalo zanimanje za društveno delovanje. Tudi naše društvo se nahaja v težkih časih, borimo se z materijalnimi težkočami zlasti pri izdajanju »Slovenskega Pravnika«, vendar z dobro voljo in z intenzivnim skupnim delovanjem vsega članstva za čim večji uspeh, končno pa tudi z rednim plačevanjem članarine bodo premagane vse težkoče.

Za poročilom tajnika, ki je bilo soglasno sprejeto, je podal blagajnik dr. Urbanec Anton poročilo:

Dohodki so znašali:

saldo iz l. 1933 pri Poštni hranilnici, podružnica v Ljubljani	Din	604.13
članarina	>	54.528.77
prodaja posameznih števil in letnikov »Slov. Pravnika«	>	1.155.50
prodaja terminologije na račun kongresa pravnikov slovan-		
skih držav v Bratislavi	>	621.—
kongresni prispevki za kongres v Zagrebu	>	4.520.—
podpore	>	14.000.—
popust pri Narodni tiskarni	>	1.000.—
	<u>Din</u>	<u>76.429.40</u>

Izdatki so znašali:

tiskarna	Din	50.479.—
honorarji	>	15.233.—
ekspedicija	>	1.202.50
upravni stroški	>	4.832.50
založeno za kongres v Zagrebu	>	4.570.—
saldo pri Poštni hranilnici, podružnici v Ljubljani	>	112.40
	<u>Din</u>	<u>76.429.40</u>

Neporavnani dolg v tiskarni je znašal koncem leta 1934. Din 10.000.—, ki je krit s še neporavnano članarino.

Obenem predlaga blagajnik, da ostane članarina v dosedanji višini Din 60.—

Preglednik dr. Žirovnik je poročal, da je blagajniško stanje v redu in predlagal da se podeli odboru absolutorij, kar je bilo soglasno sprejeto.

Pri volitvah so bili na predlog dr. Skaberneta Frana ponovno izvoljeni per acclamationem dosedanji predsednik, odborniki in revizorja, narkar se je predsednik dr. Dolenc v svojem imenu in v imenu odbora zahvalil za zaupanje, ki mu je bilo izraženo s ponovno izvolitvijo.

Pri slučajnostih je predsednik sporočil željo Društva slušateljev pravne fakultete v Ljubljani, da bi se knjižnici tega društva poklonile strokovne knjige in je vse člane pozval, da po možnosti ugone tej prošnji in s tem podpro naše pravnike akademike pri njihovem študiju.

Nato se je razvila debata o nameravani reformi slovenske pravne terminologije, pri čemur je zlasti predsednik dr. Dolenc naglašal, da je treba s tem vprašanjem takoj začeti v cilju, da se naša terminologija skuša popraviti in eventualno zblížati s srbohrvatsko pravno terminologijo.

Univ. prof. Maklecov je priporočal, da se skuša vzbuditi večje zanimanje za »Slovenski Pravniki« in je v to svrhu predlagal da se vsebina »Slovenskega Pravnika« vsakokrat publicira v kratkih obrisih v dnevnem časopisju; predsednik dr. Dolenc je pozdravil to misel in je obljubil, da bo odbor to vprašanje uredil.

Na koncu je predlagal podpredsednik dr. Sajo v i c občnemu zboru, da se dvorni svetnik Bežek izvoli za častnega člana društva »Pravnika«. Naglašal je pri tem številne zasluge, ki si jih je stekel dvorni svetnik Bežek za naše društvo kot dolgoletni član odbora in urednik »Slovenskega Pravnika«, zlasti v jezikovnem oziru. Občni zbor je sprejel predlog soglasno in z odobravanjem, narkar se je odlikovanec za visoko počaščenje toplo zahvalil.

S tem je bil dnevni red izčrpan.

Dr. Böhm Ljudevit. Dne 14. marca t. l. je umrl po dolgi in težki bolezni upokojeni prvi ravnatelj trgovske akademije v Ljubljani in honorarni profesor ljubljanskega vseučilišča, dr. Böhm Ljudevit. Narodnogospodarska stroka, kateri je posvečal rajni po prevratu vso svojo pozornost in obširne študije, je privedla dr. Böhma v vrste »Pravnikovih« članov. Dasi po poklicu ni bil pravnik, je postal navdušen prijatelj društva »Pravnika«, čigar procvit mu je bil mnogo bolj pri srcu kakor mnogim pravnikom. Zaposlen v veliki meri na učnem zavodu in posvečujoč svoje moči in bogato izkustvo raznim ustanovam in društvom, s posebno vne-mo praktičnim gospodarskim problemom, ni nikdar pozabil, da je tudi član pravniškega društva in da mora tudi nasproti temu izpolniti dolžnost. Ni bilo leta, da ne bi imel predavanja pod »Pravnikovim« okriljem, omenil je, da je to zanj več kakor obvezno. Zastopal je »Pravnikove« vrste tudi na kongresih jugoslovanskih pravnikov kot večkratni referent za gospodarska pravna vprašanja. Tako je izpolnjeval v društvu precejšnjo vrzel, ki bo po njegovi smrti zopet nastala, in sicer tembolj, ko je bil pripravljen brez dolgega pomišljanja prevzeti takoj poverjeno nalogo. To je izvršil vedno z največjo temeljitostjo in z redko govorniško sposob-

nostjo, ki je potegnila poslušalce vselej za seboj, nič manj pa s pravim mladeniškim navdušenjem, ki mu je bilo lastno do zadnjega. Zato bo ostal v najlepšem spominu.

Kronika društva »Pravnika«. Društveni odbor se je konstituiral kakor prejšnje leto: predsednik dr. Dolenc, podpredsednik dr. Sajovic, tajnik dr. Lučovnik, blagajnik dr. Urbanc; urednik »Slovenskega Pravnika« dr. Sajovic. — V zadnjih dveh mesecih so predavali v društvu: odvetniški pripravnik dr. Voršič J. »O zaščiti upnikov de lege ferenda (22. februarja 1935), univ. profesor Maklecov A. »O analogiji v kazenskem pravu (1. marca 1935), univ. prof. dr. Dolenc M. »V pričakovanju zopetne novelizacije kazenskega postopnika« (6. marca 1935) in dr. Murko Vl. »O novejši bančni zakonodaji (29. marca 1935). — Za jugoslovanski kongres pravnikov je predlagalo tudi društvo izbrana vprašanja, ki naj bi se postavila kot teme na dnevni red kongresa.

Osebnosti. Za predsednika kasacijskega sodišča v Beogradu je postavljen K a t a n i ć Božidar, za podpredsednika Stola sedmoroce odd. B v Zagrebu dr. U c o v i ć Ivo. — Postavljeni so: za pristava pri okrožnem sodišču v Ljubljani R u s Ernest, za višja p. t. svetnika pri direkciji pošte v Ljubljani dr. Kurbus Bogdan in S u h a č Anton; premeščena sta sreska podnačelnika S k a l e Otmar v Kočevje in G r a b r i j a n Miloš v Mursko Soboto. — Odvetniško pisarno sta otvorila dr. K o r č e Adolf v Ljubljani, W e b l e Demetrij v Novem mestu, preselil se je odvetnik dr. G r u d e n J. v Trzič. — Izvrševanju odvetništva so se odpovedali dr. A h a z h i z h Viktor, dr. P u c Dinko in dr. P o l e n š e k Jurij. — Umrli so dvorni svetnik dr. Z b a š n i k Fran, okrajni glavar v pok. D e l C o t Gustav, hon. univ. prof. dr. B ö h m Ljudevit, odvetnik dr. P r u s Anton, dvorni svetnik v pok. B e ž e k Božidar in odvetnik dr. V e s n i k Slavko.

Društvo prijateljev juridične fakultete je imelo dne 22. marca 1935 redni občni zbor. Vodil ga je predsednik apel. sodišča g. V r a n č i č, ki je po kratkem pozdravnem nagovoru podelil besedo društvenemu tajniku, namestniku viš. drž. tožilca in priv. doc. g. dr. M u n d i. Iz njegovega poročila posnemamo naslednje podatke:

Društvo je smatralo tudi v preteklem letu za najvažnejšo nalogo, da podpre po možnosti izdajanje Zbornika znanstvenih razprav, ki ga izdaja profesorski zbor naše pravne fakultete. Fakulteta nima zadostnih sredstev, da bi izdajala ta Zbornik, vladna podpora pa je malenkostna. Izhajanje Zbornika je zato odvisno od gmotnih sredstev, ki jih zbira društvo. Zato to člane zbira in skrbi, da vsaj ohrani njih sedanje število. Zbiranje se vrši po poverjenikih, in sicer osebno, pismeni pozivi za obnovo članarine se niso obnesli. Leta 1934 je imelo društvo 375 članov. Za vsakega člana plača društvo fakulteti 30 Din, dočim ostane društvu 10 Din za režijo. Lansko leto je plačalo društvo fakulteti skupaj 11.250 Din, ostanek v znesku 7.240.50 Din je morala kriti fakulteta iz svojega. Ako bi doseglo število članov 600, bi bili s tem kriti vsi stroški za izdajanje Zbornika. Razen tega je odbor pazljivo sledil vsem dogodkom, ki se tičejo naše fakultete in univerze. Pridružil se je gibanju za ustanovitev vseučiliščne knjižnice in poslal na pristojna mesta primerno resolucijo. Ob tragični smrti Nj. V. kralja se je vršila žalna seja in sta bili od-

poslani žalni brzojavki ministrskemu predsedniku in ministru dvora. Pogreba samega se je odbor udeležil po dveh odposlancih, članih državnega sveta dr. št. Sagadinu in I. Škarji. Končno je uvedel odbor akcijo za nabiranje knjig pravne vsebine za slušatelje pravne fakultete. Nabranih je bilo 83 knjig in izročeni dekanatu.

Blagajnik apel. sodnik in priv. doc. dr. Sajovic je podal blagajniško poročilo. Društvo je prevzelo gotovine iz lanskega leta 2572.49 Din, članarine je nabralo 15445.25 Din, drugih dohodkov je imelo 272.75 Din. Vseh dohodkov je tedaj bilo 18290.49 Din. Tem nasproti stoje ti-le izdatki: pisarniški in poštni stroški 819.12 Din, provizija poverjenikom in služiteljem 1708 Din, drugi manjši izdatki 430 Din, skupaj torej 2957.12 dinarjev. V državni hipotekarni banki je naloženo 15000 Din, gotovina na poštne čekovne račune je znašala 310.37 Din, v ročni blagajni je bilo ob zaključku računa 23 Din. Denarja se je nabralo zato toliko, ker društvo še ni odvedlo pripadajoče kvote pravni fakulteti.

Preglednika sta predlagala, da se podeli odboru absoltorij, kar je bilo soglasno sprejeto.

Pri volitvah je bil izvoljen soglasno ves doslejšnji odbor z izjemo bivšega finančnega direktorja dr. Valjavca; namesto tega je prišel v odbor sedanji direktor Sedlar Avgust.

Pri slučajnostih je bilo pokrenjeno vprašanje, kako nadaljevati akcijo za zbiranje knjig, namenjenih društvu slušateljev juridične fakultete in o tem, kako bi se te knjige ohranile in ne poizgubile z izposojenjem posameznikom.

Dokler pooblaščenec pooblastila ne sprejme, ga ni treba kolkovati. (Razsodba upravnega sodišča v Celju z dne 28. februarja 1935 F 71/34-9.) S plačilnim poveljem davčne uprave v Mariboru z dne 6. novembra 1933, št. likv. knjige o »dostavama« 60/33 je bilo naloženo tožiteljici A. B., da mora plačati redno takso v znesku Din 10.— in dvakratno povišano takso v znesku Din 20.—, ker ni kolkovala z Din 10.— substitucijskega pooblastila na pooblastilu svojega zastopnika v pravdi zoper C. C. pri sreskem sodišču v Slovenski Bistrici. Proti temu plačilnemu nalogu se je tožiteljica A. B. pritožila na finančno direkcijo v Ljubljani, ta pa je z odločbo z dne 2. februarja 1934, št. 874 zavrnila pritožbo, češ, da je imeti postavitev namestnika na pooblastilu za novo sustitucijsko pooblastilo, za katero je plačati isto takso kakor za prvotno pooblastilo. Prigovora, da substitucijsko pooblastilo še ni bilo uporabljeno in da zato ni podvrženo taksi, direkcija ni upoštevala iz razloga, češ da je nastopila takšna obveznost že v trenutku, ko je bilo to pooblastilo izstavljeno.

Pritožbi zoper to odločbo je upravno sodišče ugodilo iz razlogov:

Substitucijska pooblastila je taksirati po zakonu o sodnih taksah prav tako kakor pooblastila sploh, in sicer s takso po tar. št. 56. Če je pooblastilo omejeno (posebno), kakor v tem konkretnem primeru, znaša taksa 10.— Din. Zakon o sodnih taksah nima določbe, katere listine je treba smatrati za pooblastilo. Zato je uporabiti zadevne določbe občnega državlanskega zakonika. Po § 1005 o. d. z. je pooblastilo listina, ki jo izda pooblastitelj pooblaščenцу o sklenjeni pogodbi. Ker je torej pooblastilo pismena oblika pooblastilne pogodbe, postane pravnoveljavno šele, ko ga pooblaščenec sprejme. Sprejem pooblastila pa more pooblaščenec izjaviti po § 863 o. d. z. izrečno (n. pr. s pismeno izjavo na pooblastilu)

ali pa molče s konkludentnimi dejanji (n. pr. z uporabo pri sodišču). Brez pooblaščenčevega pristanka v tej ali oni obliki pooblastilo ni perfektno in dosledno temu tudi ni obvezno taksi. Iz tega izhaja, da ni pravilno naziranje finančne direkcije, da je za takšno obveznost po tar. post. 56 Zst. zadostna že enostranska izstavitev pooblastila ne glede na to, ali je pooblaščenec sprejel pooblastitev ali ne. Ker na predmetnem substitucijskem pooblastilu ni izrečne substitutove izjave o sprejemu pooblastitve, bi bila morala finančna direkcija glede na gori razložene zakonske določbe ugotoviti, ali je kdo od navedenih namestnikov tožiteljčinega pravnega zastopnika s kakim pravnim dejanjem pri sodišču dejanski prevzel zastopstvo, ki mu je bilo zaupano. To toliko prej, ker je tožiteljica trdila v pritožbi, da v substitucijskem pooblastilu navedeni namestniki njenega pravnega zastopnika niti utegnili niso prevzeti zastopstvo, kajti toženec zoper plačilno povelje, ki je bilo izdano na njeno opominsko tožbo, ni vložil opreka in zato ni bilo ustne sporne razprave, pri kateri naj bi jo bil zastopal eden od imenovanih namestnikov njenega pravnega zastopnika. Tožena finančna direkcija vsled svojega nezakonitega stališča ni ugotovila navedene bistvene okolnosti. Zato je moralo upravno sodišče tožbi ugoditi in izpodbijano odločbo razveljaviti, deloma zaradi nepravilne uporabe zakona deloma zaradi nedostatnosti postopanja.

Priobčil dr. R. Ravnik.

Poslovanje borznega rzsodišča ljubljanske borze za blago in vrednote v letu 1934. Za poslovno leto 1934 je izkazano zmanjšano število tožb za 290, tako da je bilo rešiti vključno s tožbami, ostalih iz prejšnjega leta (16), v celem 1182 (1166 + 16). V novo priraslih tožbah je bil tožbeni zahtevek oprt na tehniški borzni posel v 3 primerih, 1179 tožb pa je izviralo iz poslov, sklenjenih izven borze.

Od vseh tožb so bile zavrnjene zaradi nepristojnosti 3, s poravnavo rešenih je bilo 11, z zamudno sodbo 890, s sodbo po završenem razpravi 52, na drug način 22, dočim miruje postopek v 125 primerih, nerešenih je ostalo 79 tožb.

Postopek je trajal v pravnih stvareh, rešenih s sodbo, od dne vlozene tožbe do izrečne sodbe manj kot en mesec v 893, nad en mesec v 60 primerih. Od pravn, ki so trajale do enega meseca, je bilo rešenih 210 v 8 dneh, 537 v 14 dneh, 146 pa v času nad 14 dnevi do enega meseca. Pri tem je treba pripomniti, da so vzroki nad en mesec trajajočega postopka v tem, da je bilo vročanje tožb tožencem često združenc s težkočami, ker toženci niso hoteli prevzeti po pošti poslana tožbe, ali pa, ker je bilo treba razpravo preložiti zaradi izvedbe dokazov ali iz drugih tehtnih razlogov.

Pri vtoženih, izven borze sklenjenih poslih, ni bil član borze tožitelj v 580, toženec pa ne v 1162 primerih. Med imenovanimi strankami je bilo 1648 domačinov in 14 tužcev. Odvetniki so zastopali tožitelje v 611, tožene pa v 39 primerih. Tožbam proti strankam, ki niso bili borzni člani, je bilo ugodeno v 937 primerih, 2 tožbi sta bili zavrnjeni.

Nazadovanje tožb je očitvidna posledica slabših gospodarskih razmer, zaradi česar so trgovci v letu 1934 manj na kredit prodajali. **B. B.**